

Dags att forma Svenska kyrkans forsknings- och utvecklingsarbete

»FoU-arbete ska kunna göra snabba insatser«

När Botkyrka församlings verksamhet för Barn i väntan/Barn i start behövde utvärderas, kunde man få hjälp av FoU (forskning och utveckling) på Södertörn eftersom arbetet understöddes av Botkyrka kommun. FoU är en förkortning för Forskning och Utveckling. FoU-miljöerna är lokala eller regionala, och kan ha flera huvudmän, ofta närliggande kommuner och regioner.

FoU-enheter har att möta tre krav. Där ska verksamhetsnära kunskapsbehov mötas – man ska kunna tala med praktiker. I samspel med dessa ska man kunna organisera kunskapsprocesser, till exempel utvärderingar. Man ska även svara upp mot akademiska krav. Studier som genomförs av FoU-enheter innehåller inte sällan brukares perspektiv tillsammans med de yrkesverksammas uppfattningar i de frågor som undersöks. Här kan, till exempel, brukarorganisationer få utbildning och stöd i att granska verksamheter.

FoU-verksamheter har kritiserats för att vara alltför ”närsynta” och att de på ett bättre sätt borde bidra till en långsiktig kunskapsuppbyggnad. I flera fall är det just närsyntheten som är en poäng; att gå in i en verksamhet och synliggöra vad det är som sker i just det som sker. I nästa steg kan man lägga samman kunskapsbilder för en vidare förståelse.

Vi har tidigare i *Svensk Kyrkotidning* beskrivit hur det finns en rad aktörer inom det diakonala arbetet. Förutom alla församlingar och tretton stift finns Svenska kyrkans utbildningsinstitut, nationell nivå med olika avdelningar, diakoniinstitutionerna, stadsmissionerna, universitet och högskolor såsom Ersta Sköndal Bräcke högskola, fristående organisationer såsom Fjellstedtska och ekumeniska dito som Hela Människan. Vi har också beskrivit hur *kunskapsbildning*, *kunskapspridning* och *verksamhetsutveckling* är tre processer som bör förstås som samverkande delar för kunskapsutveckling inom det diakonala arbetet (se Lindström m.fl. i *Svensk Kyrkotidning* nr 9, 2018 och Bodin m.fl. i *Svensk Kyrkotidning* nr 3, 2019) och i detta är vi nära den verksamhetsidé som är FoU-arbetets. Men långt ifrån dess praktik.

Allt fler stift har under senare år byggt ut sina funktioner för verksamhetsutveckling, antingen genom inrättade befattningar eller olika projekt. Stora pastorat tillsätter

befattningar för samordning och utveckling som kallas processledare eller strateg. När nu den nationella nivån också omorganiserats med en avdelning för kyrkoliv där både forskning, statistikinsamling, omvärldsbevakning och främjandeinsatser samordnar sig, finns det nu goda skäl att lyfta behovet av ett utvecklat samspel för det diakonala arbetets kunskapsutveckling. För det pågår! Maria Möller skrev i våras i *Svensk Kyrkotidning* nr 3 om en årlig lärandekonferens inom Svenska kyrkans internationella arbete där utvärderingar av olika projekt och insatser diskuteras. Stadsmissionerna gör fattigdoms- och effektrapporter, analysenheten samlar in statistik och stiften breddar sina dialoger med församlingarna (se Pernilla Jonssons och Anders Hagmans artiklar i detta nummer).

Kyrkostyrelsen eller någon annan auktoritet skulle kunna ge direktiv till att utreda hur en FoU-funktion skulle kunna samla, reflektera och samordna de många kunskapsbildande insatser och projekt som redan görs runt om i landet, för att undvika att uppfinna hjul gång på gång (slöseri). Kyrkostatistiken ger oss siffror på *att* saker sker. Vi behöver lära oss mer om *vad* som sker och vilka kvaliteter det rymmer. Genom ett FoU-nätverk skulle kunskap kunna spridas över stifts- och organisationsgränser. Inte minst viktigt är att initiera kunskapsbildning där behov uppstår. FoU-arbete ska kunna göra snabba insatser, såsom att utröna flyktingbarns föränderliga situation eller församlingarnas insatser för integration och sysselsättning. Vilka insatser skapar vilka värden?

Jag tänker mig inte en top-down-verksamhet utan tror att det skulle gå att erbjuda arenor, skapa incitament och underhålla nätverk för att skapa en lärande kultur. Drivkraften är nyfikenhet och en strävan att utveckla ett relevant diakonalt arbete. För det krävs överblick och ett mandat att länka samman den kunskapsbildning församlingar och andra diakonala aktörer behöver.

STIG LINDE